

**Къабарты-Малкъар Республиканы
Правительствосуну
Аппаратыны оюночусуну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы
Башчысыны**

УКАЗЫ

1. ГУДОВ Аслан Феликсовични Къабарты-Малкъар
Республиканы Правительствосуну Аппаратыны оюно-
чуна салырга.
2. Бу Указга къол салынган кюнден башлап
кючюне киреди.
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
куллугун болжаллы халда толтурган Ю. КОКОВ.
Нальчик шахар, 2014 жылда 22-чи январьда, №25-УГ

КЕНГЕШ

**«Бирлеге - хар зат да,
башхалагъа да -
эм азы да жокъ»**

Къабарты-Малкъарны Башчысыны кул-
лугун болжаллы халда толтурган Юрий
Кокос озган мылкъда республикада эл молк
бюлмуде производствою айнтыуу бла бай-
ламлы кенгеш бардыргъанды. Аны ишине
республиканы Правительствосуну бла Парла-
ментини, районлары администрацияларыны
эм късуум жамауат организацияларыны башчы-
лары къатыштырды.

Кенгешни ахыш кезинде Юрий Кокос бу сферда
болумгъа кесини оюну айтады. «Мында кълленир
шарта да бардыла: фермер молкени эмде
саулай эл молкде урунганлы саны аз-азадан кббье
барыды, къыралдан келген финан болушукъ да
анга иги себептик этеди. Алай аны бла бирге болган
проблемаланы башларын жабып къоймай, аламы кс-
теринден да аныкъ селшерирге керек», - дегенди ол.

Аны айткъанд, Юрий Кокос арт эки-юч айда элден
адамла тарыгуулары бла Правительствосуну ююно
айлында бир неча кер жыйылганларын эсгергенди,
примыслие жийертен късуум тарыгуу жысылма-
на да окуткъанды. Аламы асламысы эл молк прои-
водство бла жюргенгенге субсидияланы юлешюну
эм жерини ареданга берюно иосперден эдиле.
- Адамла айтханга кере, ареданга берилген жер-
лени асламысын късуум къолайлы бизнесемене бил-
легенди, бирлиге да бу жаны бла жол берилмеди.
Алай айттыган шартлагъа кере, болуи бегирек да
Бахсан, Золхск, Прокладна эм Черек районлада осалды.
Бирлеге хар зат да, башхалагъа да аны хатысандан
кесерини башларын кендирирге окуна ою жокъ.
Ол некий алай деп, адамла биле тюзюнлей сорардыла,
- дегенди ол.

Юрий Кокос агъгъа да улпу проблемаланы санын
эл молк жерле тер хайырланганларын къшошанды.
- Арт жыллада республиканы тбени райоиларында кеп
терек башчала къургандыла. Алай ол жерледе не
заманлада да киреулук битиле эсдорюлгенди.
Алай терек башчаланы уа туу неда алашка жуукъ
жерледе салырга не керек айткъанды? Аны юсюнде
специалисте оюларын анылатса, иги болукъ
эди, - дегенди ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Энергетика

«РусГидро» ОАО-ну Къабарты-Малкъарда бъл-
монден билдиргенлерине кере, бу кюнде Бахсан
ГЭС-ни экинчи гидроагрегатны кезилеу ремонт этип
башланганды. «Гидроагрегат-ФСК» компанияны
специалистери айл бла жарамлы ичинде топ чы-
гарычу генератору тюзарган жерлерин жагъыр-
рыкъдыла. Тамамларынык жумушлары багысы 5
миллион сомду.
Бу гидроагрегат 2012 жылны декабрь айындан
бери ишлейди. Андан бери ол 45 миллиондан астам
киловатт-сагъат электркорк бергенди. Сагъынлган
жумушлары Бахсан суу азайган кезинде тамамларгъа
женгилерек болды. Аламы качественге бълмоню
специалистери контроль этедили.
Юсюбоздиги жылны ахырына дер «РусГидро»
бизни республикада гидроагрегатны мемжаныгъа
оборудованыгъа энтда да 62,8 миллион сом багъа-
сына ремонт этерикди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Бизирну

Генераторну жагъыртырыкъдыла

«РусГидро» ОАО-ну Къабарты-Малкъарда бъл-
монден билдиргенлерине кере, бу кюнде Бахсан
ГЭС-ни экинчи гидроагрегатны кезилеу ремонт этип
башланганды. «Гидроагрегат-ФСК» компанияны
специалистери айл бла жарамлы ичинде топ чы-
гарычу генератору тюзарган жерлерин жагъыр-
рыкъдыла. Тамамларынык жумушлары багысы 5
миллион сомду.
Бу гидроагрегат 2012 жылны декабрь айындан
бери ишлейди. Андан бери ол 45 миллиондан астам
киловатт-сагъат электркорк бергенди. Сагъынлган
жумушлары Бахсан суу азайган кезинде тамамларгъа
женгилерек болды. Аламы качественге бълмоню
специалистери контроль этедили.
Юсюбоздиги жылны ахырына дер «РусГидро»
бизни республикада гидроагрегатны мемжаныгъа
оборудованыгъа энтда да 62,8 миллион сом багъа-
сына ремонт этерикди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Бизирну

Къабарты-Малкъар Республиканы депутатларыны эсперине

2014 жылда 30-чу январьда КъМР-ни Парламентини
ююнде республиканы закон чыгъарычу органыны
кезуюны жыйынуу болукъды. Ол 10 сагъатта баш-
ланрыкъды.
КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Бизирну

Къабарты-Малкъар Республиканы депутатларыны эсперине

2014 жылда 30-чу январьда КъМР-ни Парламентини
ююнде республиканы закон чыгъарычу органыны
кезуюны жыйынуу болукъды. Ол 10 сагъатта баш-
ланрыкъды.
КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Билдиргенбизде, Россей Федерацияны регионлары айнтынуу министри Игорь
Слюнев иш бла Къабарты-Малкъарда болганды. Ол КъМР-ни Башчысыны куллу-
гун болжаллы халда толтурган Юрий Кокос бла бирге промышленность объектени
бир късуумда, саулукъ сакълуу объектенде экинде-Анзорей элдеги болнында
бла Нальчик шахарда онкология больницаны жангы корпусунда-болганды.

КъМР-ни Правительствосуну Председатели Константин ХРАМОВ:

Къабарты-Малкъар экономиканы айнтыуу жаны бла къарыусузланы санындагы

Тинтуле КъМР-ни бир-бир кърюмдөлге жаны бла РФ-ни башха регионларындан артка къагътанлы кърюмдегиде Россей Федерацияны Регионлары айнтынуу министрствосу РФ-ни субъектлерини толтуруучу власть органдарыны 2012 жылда ишлерине берген багъагъа кере, Къабарты-Малкъар Республика биржидирген индекске 83 региондан 66-чы жердеди. Арт жыллада уа ол кърюмдөлге болон осалга айландыла. Алайды да, 2010 жылда КъМР 20-чи, 2011 жылда 41-чи жерин алганды, 2012 жылда уа 66-чы тизмеге тюшгенди. Аны анылайты республика бир-бир кърюмдөлге кере Россей Федерацияны башха субъектлеринден эсе бек артда къагътанлы бла байламды.

Сбз ючюн, «Россей Федерацияны субъектлери биржидирген бюджетине налогладан эмде налогладан тышында тюшен фидайланы елчмелери бла» 82-чи жерин алганды (юн жылгъа ол жаланда 11,7 процентте есенди эмде 2012 жылда андан бир адамгъа 12,7 минг сом жетгенди). Ол а Россейде орта кърюмден (44,6 минг сом) иги да адыла: «кюлда болган ахча фидайгъа кере», республика 80-чи жердеди, ол санда аны елчмени бла 75-чи эмде кббье барыуу бла да 70-чи жердеди (3 жылгъа кюлда болган ахча фидайда 2,6 процентте есенди (Россейде уа 11,1 процентте) эмде хар адамгъа 149,9 минг сом жетерча болганды. Ол а Россейден эсе 1,6 жерге азы: баш капиталгъа инвестициялагъа кере, хар адамгъа жеткен бюджет ахчаны къомайы» 63-чо жердеди, ол санда елчмелерине кере 79-чу, ёсуонерине кере 54-чо жерде (инвестицияны хар адамгъа жетген елчмелери юч жылгъа 43,9 процентте есенди (Россейде уа 62,9 процентте) эмде хар адамгъа 24 минг сом жетерча болгандыла, ол а Россейде орта кърюмдөлден эсе 3 жерге азы);

«Ишисини саны бла» 50-чи жердеди, ол санда халкыны саныны къалай бир процентин тутканы бла (ол а 8,9 процентин тутды). Россейде орта кърюмдөлден эсе 3,4 процентте (асламды) 76-чы жердеди.

Россей Федерацияны субъектлери толтуруучу властын ишине халкъ къалай къаратканына кере республика 80-чи жерин алады.

Россей Федерацияны субъектлери толтуруучу властын ишине халкъ къалай къаратканына кере республика 80-чи жерин алады. Россей Федерацияны субъектлери толтуруучу властын ишине халкъ къалай къаратканына кере республика 80-чи жерин алады. Россей Федерацияны субъектлери толтуруучу властын ишине халкъ къалай къаратканына кере республика 80-чи жерин алады. Россей Федерацияны субъектлери толтуруучу властын ишине халкъ къалай къаратканына кере республика 80-чи жерин алады.

Биягъы индексни кърюмдөлдерине кере, республика инвестиция онгла бла 80-чи, халкыны фидайлары эм аны иш бла жалчытуу жаны бла 80-чи, бюджет сакълуу жаны бла 70-чи, экономиканы реальный секторуна кере 67-чи жерини алганды.

Россейни Минрегиону ахыр шартларына кере рес-
публика экономиканы айнтыуу
жаны бла къарыусузла са-
налады, быйыл да макро-
экономика кърюмдөлени са-
налымы Россейде орталык
елчмелден алаша эди.

Битеуле регион продукт хар адамгъа тергенде, 2012 жылда 110,7 минг сом, Россейден эсе 4 жерге аз (436,8 минг сом) болганды. 2009 жылда ол башхалагъа 2,9 жерде эди.

2013 жылны башында КъМР-ни промышленность производствосуну индекси 91,7 процентте дерю тюшенди эмде республика Россей Федерацияны промышленность производствосуну индекси алашагъа кетип баргъан субъектлерини тизмесине къошулду.

«Баш капиталгъа салынган инвестициядан» хар адамгъа жеткен елчмени 2005-2012 жыллада 4,5 жерге есенди (2005 жылда 6,5 минг сомдан 2012 жылда 29,7 минг сомга дерю). Россейде уа ол кърюмдөл орта эсеп бла 87,7 минг сомду - республикадан эсе 3 жерге чаклы бирге аслам). Андан сора да, 2013 жылны башында баш капиталгъа инвестиция салыу бытырыну ол кезуонден эсе 40 процент чаклы бирге азайгандыла, эмде республика ол кърюмдөлдо азайтыуу жаны бла «ал-чылкыны тюзан» тёртуелени салгына киреди. Баш капиталгъа инвестициядан хар адамгъа жеткен елчмени КъМР-де бытырыну 9 айында 10 минг сомдан аз аслам болганды. Ол а Россей Федерацияны субъектлерини араларында бек алаша кърюмдөлде. Анга кере республика 83-чюдо.

Жашуу журтланы ишлеуно юсюнден айткъанда, 2005 жылдан башлап 2012 жылгъа дерю 2 миллион квадрат метр хайырлангырча берилгенди. 2013 жылда республикада бытырыну ол кезуонден эсе 1,7 процентте кеп жашуу журт ишленгенди (Россейде аны ёсуою 13,3 процентин тутды).

Ахыры 2-чи бетдеди.

Ол ючюн окуна КъМР-ни Правительствосуну ююнде уллу кенеш болганды. Аны Юрий Кокос ахында эм бардырганды. Къабарты-Малкъарда экономика болуму юсюнден докладны уа КъМР-ни Правительствосуну Председатели Константин Храмов этгенди. Кенгешде РФ-ни регионлары айнтынуу министри Игорь Слюнев да селшгенди. Аламы айтханларын басмайлыгъа.

Россей Федерацияны регионлары айнтынуу министри Игорь СЛЮНЯЕВ:

Баш магъаналы производство кърюмдөлени асламысы бла республика ахыр жерледе бириндеги Россей Федерацияда

Россей Федерацияны 83 субъекти барды. Къабарты-Малкъар а 2013 жылны итолларына кере уа социальный-экономика айнтыуу биржидирген индексине 80-чи жердеди. Ахырындан санагъанды, тёрюнчюдо. Алай экинчи кърюмдөл экономиканы реальный сектору. Ол жаны бла республика 67-чи жердеди, ортадан иги да энишлед. Инвестиция онгла кезуру бла 80-чи, ахырындан санагъанды, бийгъа тёрюнчю. Адамларына тюшен фидайда эмде ишленгенли саны бла Россейде 80-чи жерин алады - ахырындан тёрюнчюдо.

Иги кърюмдөл да барды: жашуу журтланы ишлеу юч процентте есенди. 2013 жылда 285 минг квадрат метр хайырлангырча берилгенди. Инвестиция онгла кезуру бла 80-чи, ахырындан санагъанды, бийгъа тёрюнчю. Адамларына тюшен фидайда эмде ишленгенли саны бла Россейде 80-чи жерин алады - ахырындан тёрюнчюдо.

Иги кърюмдөл да барды: жашуу журтланы ишлеу юч процентте есенди. 2013 жылда 285 минг квадрат метр хайырлангырча берилгенди. Инвестиция онгла кезуру бла 80-чи, ахырындан санагъанды, бийгъа тёрюнчю. Адамларына тюшен фидайда эмде ишленгенли саны бла Россейде 80-чи жерин алады - ахырындан тёрюнчюдо.

Иги кърюмдөл да барды: жашуу журтланы ишлеу юч процентте есенди. 2013 жылда 285 минг квадрат метр хайырлангырча берилгенди. Инвестиция онгла кезуру бла 80-чи, ахырындан санагъанды, бийгъа тёрюнчю. Адамларына тюшен фидайда эмде ишленгенли саны бла Россейде 80-чи жерин алады - ахырындан тёрюнчюдо.

Иги кърюмдөл да барды: жашуу журтланы ишлеу юч процентте есенди. 2013 жылда 285 минг квадрат метр хайырлангырча берилгенди. Инвестиция онгла кезуру бла 80-чи, ахырындан санагъанды, бийгъа тёрюнчю. Адамларына тюшен фидайда эмде ишленгенли саны бла Россейде 80-чи жерин алады - ахырындан тёрюнчюдо.

бир жашуу журт хайырлангырча берилгенли юсюнден шартла да не хазна болуна. Аны сылтау да муниципальный статистиканы жюжлуу тутдыла. Биз шибде ишибиде хайырланган азылаша бла методология уа жашуу кертлюгендиз уадыла, алай алайлат уюнолдоло. Статистиканы бардыруучу объектени юсюнденде а аймай окуна къолайык - ол проблема башхала. Тюз шартла къюлда болмаса, субъектлик экономикасны айнтынуу стратегия амаллары белгиленмеселе, иште багъа бирген къолайы.

Жол молкю юсюнден айткъанда, СКФО-да ол игилене бардыла, республикада осалга кеткенди. Ол а неки эткенди: биз ишлей билебиз, тиз халда тутуа билембиз.

Жол молкю юсюнден айткъанда, СКФО-да ол игилене бардыла, республикада осалга кеткенди. Ол а неки эткенди: биз ишлей билебиз, тиз халда тутуа билембиз.

Ахыры 2-чи бетдеди.

эс буртурга керекдиле. Ол бизни ишисини къыйматлыгынын кърюмдөлде. Нех дегенде биз ючюнчю битеуле регион продуктну къуамунда хар зат да тергенди - билим беруу, саулукъ сакълуу, социальный корурулуу...

Мен КъМР-ни айнтынуу стратегиясына баш магъаналы жумушлары айыра билгиригизни излейме сиден. Къаيسى амалны хайырлыгъа санаисыз? Республика не зат бла хорларга болукъду башхаламы? Биз, федеральный ара бла республика, халларыны къалай къуарыкъбыз? Ол къыйын соруду. Кесю да жууапсызлай къалады. Мен «Социальный-экономика» айнтыуу деген аныламы жаратмайла, бопсада эси социальный-экономика айнтыуу стратегиясы юсюнден бир кере да сагъыманганды. Экономика не заманда да ал тизмине болукъга керекди.

Россейде территориягъа кере план салыуу 6 торлюсо болукъга тийишиди. Экономика, жол молк, связь эм башха бълмонле къалай айнтырыкълады биз билебиз. Ол документле дерю республика не халдады? Стратегиялыгъа бла планлардыгъа бютон тизи къшулуру ючюн, биз не этебиз? Сизге тынгылагъаымды, статистикадан отеч этилгенге кърюмдөлден манга. Биз а, сбз ючюн айткъанд, Юрий Александрович биз аны юсюнден да селшгенди биз. Экономика болумгъа эмде жашуу жалгъа тынгылы анализ этюге чыруу этген сайтуу статистиканы шартлары къошукъду. Сбз ючюн, жашуу журтланы фондун юсюнден бир торлю ушакъан ишди? Ол не торлю экономикады?!

Байрам

Конкурела, теңсеуле, саугъала

Шабат кюн Къабарты-Малкъар къырал университетде Студентлени кюнюн жарыкъ да, кенг да байрамлагъандыла.

Социальный-гуманитар институтны кирген жерде белгилеу конкурс «ФСК» компанияны юсюнде омакъ кийимлери бла жашуу адамла бир заманда да болмагъанына кеп жыйылгъан эрде. Байрамгъа хар фидайлы, хар колледж да тынгылы къзырлангандыла. Миллет ашырыкълары кърюмчюн да ол ююнге ала жарашдыргандыла. Студентлени къуанчылары ма алай башланганды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Эстафета

Олимпиадалы отну атламлары

Темрезаланы Рашид бла Хапаланы Алибек Олимпиадалы отну хандардыла.

бла республиканы Башчысы Рамазан Абдулатипов жандыргандыла.

Ол ючюн окуна Олимпиадалы от вертолте бла Махачкъаладан Черкеске келтирилгенди. Аны «Нарт» стадионга кийиргенди, алайды миллет теңсеуле кърюмдөлденде, кырла айтылгандыла.

Тюне окуна Олимпиадалы отну эстафетасы Грозныйге жетгенди. АЗРЕТЛАНЫ Х.

Фестивальда къытхан грантны хайырлана 2 бет

«Бизде алыкъа киши тинтмеген тема бла къызынып кюрешеме» 3 бет

«Репетицияны заманында келгенди жигитини сифаты» 3 бет

Солурга - Тбилисиге 4 бет

КЪМР-ни Правительствосуну Председатели Константин ХРАМОВ: Къабарты-Малкъар экономиканы айнытыу жаны бла къарысузланы санындады

Ахыры. Алы 1-чи бетдеди.

Аны бла бирге КъМР-де жангы ишленген жашау журтладан 2012 жылда хар адамга жеткен өлчөми Россияден эсеп 27,9 процентте аз болгонды эмда 0,3128 квадрат метрин тутханды (Россияда уа ол 0,455 квадрат метрди).

Кърулуш ишлени халкы хар адамга жеткен өлчөми бла Къабарты-Малкъар ахыр жерден бирин - 62-чиси алады. 2013 жылны 11 айда тамамланган кърулуш ишлени өлчөми, хар адамга тергенде, 6,9 мнг сом болгонды (Россияда уа ол 35,7 мнг сомду).

Социальный жаны бла да Къабарты-Малкъар хал тутуусунда.

Бусгагытада республикада ишчилени саны 40 мнг адамга жетеди. Ол а халкыны ишге жаралуу кесегини 9,8 процентин туттады. Эсепте алынп турган ишчилени саны былыр ноябрда 8,4 мнгнге жеткенди эмда ишге жарууланы 2,2 процентин тутханды. Ол а Россияден эсеп 2 жерге аспайды (1,1).

Уруну ресурсланы базасын шартларына көре, ишге жаралуу алай экономикада ишленген гражданданы саны 2013 жылны башында 200 мнгден аспам болгондында алай халкыны ишге жаралуу кесегини 39 процентин тутханды.

Иги кесек адамды иш излей республикадан тышына кетерге тошеди.

2005-2012 жыллада
43,9 мнг адам кеткенди

Ишчилек республикада бек кыйын социальный проблемалардан бирине саналады. Аны уа иш хаккыны заманында төлөмөгөнүн да къшагыра керекти. Иш хаккы төлөмөй жыйындарынан бери 2013 жылда 3,4 жерге (13,9 мнгден сомга) азайтылганды да кърамай, ол көрмөдө, бир иштер тергенде, Россияда орталык өлчөмден эсеп 2 жерге чакты бирге уллуду-102,3 сом эмда 66 сом.

Адамланы аха фидайлары юч жылга 2,6 процентте (Россияда 11,1 процентте) өстөдиде эмда хар адамга тергенде, 149,9 мнг сом болгондында, ол а Россияден эсеп 1,6 жерге азды.

Газны хайрланганланы (предприятия-ланы бла адамланы) аны ючюн борчлары 5,2 миллиард сомга жеткенди, аны 2,9 миллиард сомду жамауатыны, 19,73 миллиард сомду бюджет организацияланы, 1,99 миллиард сомду коммунальный комплекси предприятиялары боюнарындады.

Электрэнергияны хайрланганланы (предприятия-ланы бла адамланы) битөулө бөрүчү да 1309 миллион сомну туттады.

Ма бу башында көрөстөйлөнгөн социальный-экономика көрмөдөгө экономикада былай проблемаланы тура этедеди: производство ишни айнытыуға инвестиция ресурса кереклиси тенгити бир жокдула;

бюджетте ахчаны хар адамга жеткен өлчөми алашды;

чыгарылган продукцияны бир-бир торюлолери конкуренткага чыдамсыздыла; бюджетлени барысына да эмда бюджетден тышындагы фондлага наложима эм соборла жылы жаны бла борчла бек улурдула;

ыл рынокну импорт бла топуруу күчөндөдө, тыш къыралланы, ол санда Кытайданы ол башка азиялы къыралланы, дуняя орнокланы волфрамны эмда жемгил промышленностьу продукциясыны рынокларны къолтыга ала барылары.

Иш-азык промышленностуну баш проблемаларындад бири алкоголь продукцияны чыгарууну иш кесекте азайганды.

Кърулуш материалла чыгарган предприятиялада болган онгла толу хайырланымайдыла. Аны сылтауларындад бири - продукцияга заказла жоктула.

Продукцияны чыгарууну өсдоркор ючюн, объективни, ол санда жашау журтланы кърулушларында республикада чыгарылган материалланы асламырак хайырларына керекти.

Къабарты-Малкъар Республиканы коммунальный молконое бек улпү кемчилиге суу эм канализацияны быргыланы бек эски болгонлары саналады. Суу быргылауда 56 процентни, канализацияны 40 процентинден асламын алышындарыга керек болуп турады. Саулай республикада

уа суу эмда кир суула төбөлгөн быргыны узланы жангыртууга 7 миллиард сомдан артык керекти.

Ол молккө баш проблемалага да ол молкк техниканы эскиден жарауусуз болгонданы, кеп предприятияны финансла жаны бла тутуу болгаларын, жер бла байланы халлада келишимлек болмагынын санарга керек.

Дотация республиканы кесид фидайлары өсгенери ючюн угтай (кереклиси уа алай эди), федеральный бюджеттен берилген ахчаны азайтууну амалы бла къыскартылганды

Бусгагытада регион магыналы автомобиль жолланы 50 проценти норматив излемлек көлөшмөди. Аны сылтау уа алгын жыллада алага ремонт этю иш ахырына жетиримегендеди. Аха уа ол жол ишледе деп жыл сайын толусунай берилгенди.

Энди бу халы жалаанда он жылы ичинде тозотерге болукду.

Къабарты-Малкъар Республика дотация регионду. 2005 жылдан 2012 жылга дерни аны дотациясы 65 процеттен 50 процентте тошгенди. Аны бла бирге Къабарты-Малкъар Республика бюджеттен хар адамга къораткан ахчаны өлчөми жаны бла арт жылда Россия Федерацияны 83 субъектини арасында 82 тизмөде болганды деп болганлай кылды.

Он нени кергезтеди: дотация республиканы кесид фидайлары өсгенери ючюн угтай (кереклиси уа алай эди), федеральный бюджетден берилген ахчаны азайтууну амалы бла къыскартылганды.

Бусгагытада Къабарты-Малкъар Республика социальный эм экономика жаны бла да къыйын болумдады. Алай биз аны экономикаын терк атталам бла игилдеринде деп, кесибеге аймак борч салгыбыз.

Алай этюк, къыска заманы ичинде Россияны орталык көрмөдөлери бла башхалкыны азайтырга эмда республиканы халкыны къолайгынын игилдеринде онг чыгаркыды.

«Бирлеге - хар зат да, башхалагыра уа - эм азы да жок»

Ахыры. Алы 1-чи бетдеди.

Эл молккө болунму юсонден министрни къулугуну топурганы Марвай Шетов доклад этгенди. Ол республиканы жерлени өлчөмини эмда алада не торлю битимле өсгенери бла шагъерейленгенди.

Шендо бу өлкөмде урунганланы саны 66 мнгден аспам адам болды. Эл молкк организациялада орта айтлык иш хаккы өлчөми 10,2 мнг, аш-азык жарашдыруучу предприятияда уа 9,4 мнг сом болады.

Былыр, 2013-2020 жылланы чекленген бардырыкты къырал программага, көре, битимчиликни бла малчылыкны айнытыуға, къуум категория молккөге билекик этюге эмда техниканы бла технологияны жангыртууга 1,719 миллиард сом жиберилгенди. Ол санда 1,445 миллиард сом федеральный бюджеттен, 274 миллион а республиканыкындан берилерге керек эди. Ахчаны асламы - 726,3 миллион сом.

Битимчиликте бла жарашдыруучу производствода блондонгенди. Субсидияланы бу сферда урунган 5281 эл молк товарла чыгаруучула алганды.

Бианансланы асламысы (583,8 миллион сом) къыралны бюджеттен жиберилген эди, андан 474 миллион сом, къоратылмай, артка кайтарылганды. Малчылыкка блондонген ырьсхадан 437,6 миллион сом, ол санда 383,4 къырал бюджеттен, хайырланмай, 54,2 миллион сом къалганды. Ол да артка федеральный бюджетте кайтарылганды. Быллай субсидияланы хайыры 302 адам көргенди.

Эл малчылыккагыра болушук берюу жаны бла 16 программа барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды. Сора дагында ол сагынылган субсидияла топусунай нех хайырланмагандында, аны не хысыл бла аныгатырга болушук берюу барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды. Сора дагында ол сагынылган субсидияла топусунай нех хайырланмагандында, аны не хысыл бла аныгатырга болушук берюу барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды.

Коллегия Бир-бир оноучула налог төлемез ючюн, хыйлалыкка этедиле

КъМР-ни халкыны иш бла жалчытуу жаны бла къырал комитетни кезуулө коллегиясында озгын жыт ишленген эм бу жыл коллегияныкъыс жумушлага кезуулөгөндиде. Аны ишине КъМР-ни Правительствосуну председателин орунбасары къулугун болжаллы халда толтурган Мухамед Козокое, КъМР-ни Башчысыны кенгешчиси Уалон Аминат бла КъМР-ни Парламентини комитетини башчысы Жанатайланы Салим къытайшандыла.

Халкыны иш бла жалчытуу жаны бла комитетни башчысы орунбасары Гызьланы Париса айтканда көре, 2013 жылды иш бла проблемалары болуп, болушук изленгенни саны огуз мин адамдан озганды. Аладан хайырамы бир мнгге бол алты жок адам билеминере көре иш излей эдиле, къалгылары уа къалый вакансияла болганларын бирирге койгөндиде.

Эсепте тоштын ишчиле ишлейлукланы санында жалаанда 2,2 процент боладыла. Алай бу тарихе КъМР-ни Правительствосуну башчысыны орунбасарыны къулугун болжаллы халда толтурган Мухамед Козокое артык бек ишленганды. Бзы бла ол: «Да ишчиле алай аз эсеп, алгын ала көн болган замандача, алай бир шатапа скапнарыкъ тойдюшөлө», - дегенди. Алай, комитетни башчысы Зубер Токмогов айтканда көре, хар ишчини да жумуш бек кендо.

Коллегияда бусгагытада бизни республикада не ишчиле изленгенери айтылганды: къурулушда сарыа ишчиле, Арматуришке, бетоктою краковчане специалисттери эм башхала. Экономистлеге бла юристлеге ишчи жерле жоктула. Жарысууга, ата-анала сабилерин окутууга сала туруп, ала артка къайда урунукларыны юсонден сазгытканды.

Комитетни башчысыны орунбасары Фагимат Куготова вакансияланы саны къорша процентте азайгынын билдиргенди. Аны баш сылтау -

16,9 миллион сом къалганды. Бу программага, докладчы айтканга көре, республиканы бюджеттен берилген аха, топусунай хайырланмай, артка кайтарылганды.

Бытырыны он бир айны ичинде республикада 30,9 миллиард сом багысына эл молкк продукция чыгарылганды. Ол санда 20 проценти организацияла эм 30 проценти фермер молкк бергендиде, экиден бири уа адамла эни молкклеринде жарашдырган продукцияды.

Ахырында Шетов былыт жаз башы сабан ишлени эм анга хазырануу къылай баргынаны юслеринден айтканды. «РФ-ни Эл молкк министрствосуну болушук берюу жаны бла 16 программа барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды. Сора дагында ол сагынылган субсидияла топусунай нех хайырланмагандында, аны не хысыл бла аныгатырга болушук берюу барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды. Сора дагында ол сагынылган субсидияла топусунай нех хайырланмагандында, аны не хысыл бла аныгатырга болушук берюу барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды.

Ахырында Шетов былыт жаз башы сабан ишлени эм анга хазырануу къылай баргынаны юслеринден айтканды. «РФ-ни Эл молкк министрствосуну болушук берюу жаны бла 16 программа барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды. Сора дагында ол сагынылган субсидияла топусунай нех хайырланмагандында, аны не хысыл бла аныгатырга болушук берюу барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды. Сора дагында ол сагынылган субсидияла топусунай нех хайырланмагандында, аны не хысыл бла аныгатырга болушук берюу барды, республика уа аладан жалаанда экине кытайшды.

УЫШАЛЛАНЫ МУРАТ.

КРЕДИТЛЕ

Гитче предпринимательствогъа - манг болушук

Проходла регион администрациясыны гитче предпринимательствогъа себеплик этген фонду былытыны тертюнчю кварталында 5,15 миллион сом өлчөмине онеки жагы бергенди. Ол бир миллион сомга деризаим бир жылга деризаим болгалга талпарды. Аны ставкасы он процетти. КъМР-ни Экономиканы айнытуу министрствосундан билдиргенлери көре, быллай кредитлени эл молккө,

жумушла берюде, сатыу-алыуда эмда къурулушда урунган предпринимательге хайырларыга болушукдула.

Микрофинанс организация КъМР-де гитче эм орта бизнесге себеплик этюу жаны бла къырал мадарланы чеклеринде къурадыланды. Республиканы Правительствоосуну быллай организацияла билекли этюу жаны бла бегиим аламы онгларын көп категория предпринимательге

хайырларыга ама бергенди. Экономиканы айнытуу министрствосуну башламчылыгы бла районлада бла шахарлада микрофинанс организацияла ишлеп башлагандыла. Саулай алай айтханда, бюгонюккөде республикада быллай онок мундичапый фонд бла 30 кредит кооператив барды.

МУРАТЛАНЫ У.

ОНОУ

Пособияланы өлчөмлери өсгенди

РФ-ни Социальный страхование фонду 2014 жылды 1-чи январьдан пособияланы өлчөмлерин көбөйтгенди.

Фонду КъМР-де блөномно пресс-службасындад билдиргенлери көре, сабий тууган кезюде бир керек бирини къалган ахчаны өлчөми, 700 сомго эсеп, 1374 сом болганды. Аууруугу болган эм аны ал кезуюнде медицина организацияда эсепте турган тиширууга бир керек 515 сом берилгенди.

Биринчи сабий бла отурган анагы жыл бла жарым заманы ай сайын 2576 сом телеририди. Экинчи сабийге къарганла 5153 сом алылганды. Кылгын сабийле ючюн берилген аха 17990 сомдан көп болушук тойюло.

Елген адамны жумушларына 5002 сом берилгенди. Иш юсонде къыйынлыкка тошуоуден бла усталыклары бла байланы ауруулудан страхование этюу ахчаны бир керек берилгенини өлчөми 80534 сомду. Ай сайлык ол 4554 сомду.

Дагыда жылы алындан иш хаккы бек аз өлчөми 5554 сомду. Бу керюмдо «обьективный» санаганда, декрет, сабий тууганда берилген ахчаны эм тиширууга анга къарганы ючюн теленген пособианы санаганда хайырланылганды. Кеси ирзыландылары бла страхование эттелетте бир жылга 1932 сом чыгыды.

Жылы алындан жашаууга жангы закон кийрилгенди. Аны бла тиийилешке пособиеланы (студенттеге, окуучуларга, ишчи келишим бла ишлемеген адамгага, аксерилетте берилгенде) энди Фонд угтай, регионна телеририди.

КЪСЫМЛАНЫ Аминат.

Конкурсла, тенесеуле, саугъала

Ахыры. Алы 1-чи бетдеди.

Алага къонакыга уа КъМР-ни Парламентини Жаш төлөкө жамауат организацияланы эмда асламы информация органы ишлери жаны бла комитетини председатели Татьяна Хашхожева, Билим берюу эм илиму жаны бла комитетини председатели Мурад Дадов, республиканы билим берюу эм илиму министрни къулугуну толтурган Нина Емузова, КъМР-ни уу ректору Барсоби Карамурзов да келгенди. Ала керюмчө салынган ашаркъладан татып көргенди.

Алай барысын да къабып чыгарга онг жок эди ала асыры кепден: шорпа, терчилене амаллары бла биширилген къыз, плур, хачичиле, локусула айран, боза, коллетле, сохтала, жерме-

теусулери, оюнала...

Къабарты-Малкъар къырал филармонияны «Камаруи» оркестри жыйылганланы бурд замандагы дуняга этгенди. Бал, терде болуучусуна, попеноз бла ачылганды, бошалган уа төпсөнгелени конкурсу бла этгенди. Балны патчыла бла патчы кызы да ма андан сора айырлыгандыла. Ала уа Азамат Дамраев бла Бэлла Нагорова болгандыла.

Жаш адамла төпсөнген да, аууланган да этип бошанларындан сора саугалуу багыланганды. КъМР-ни ректору Барсоби Карамурзов айрымлы студентлеге грамотала бергенди. Аланы эм башхаланы да Нина Емузова бла Татьяна Хашхожева да жореклеринден къызыу алышпагандыла.

Байрам «Мисс студенткөс» КБУФ-2014- деген төрөлү конкурсу бла бошалганды. Сегиз бек аруу кыз бла саууга ючюн юрөш бардыргандыла. Ахырында социальный-гуманитар институту студенткасы Оксана Медалиева хорлаганды.

ХОПАЛАНЫ Марзипат.

дегенча.

Анга къарал бошаганлай а, къонакыла бошаганына тошгендиде - «Декоративно-прикладное искусство и народные промыслы» деген усталыкка юрөнгөн студентле тикген миллет кийимлени көрмөчюне.

Андан сора уа хар ким да «Заманы торючөлери» деген бал маскардага къошулгандыла. Мында уа алгын заманланы

таты суупа, пахта, къык эт, къалмык чай... Бирин айт да, бирин чык... Кеслери уа бири биринден татыу.

Болсада аланы араларында дизайн колледжини студентлери оны белгилерге тиийдиле. Аны азыкларына чам атла атыгандыла. Сөз ючюн, ишчиле-ишчиле, «барекле бир-бир бир сом, бирге көб а - юч сом»

торюлери бла көрөширча уллу спорт зал да болушукду.

Алиса ТАРИМ. Элбрус район администрациясыны пресс-службасы.

Къайгырыу

Фестивальда къытхан грантны хайырлана

«Кавказ оюна - 2011» деген фестивалда бизни республика грантка тиийли болганды. Ачарга районлада бла шахар окуучула онок спорт комплекси ишлерге келишкен эдиле. Ол проект бла байланы Кенделенде да спорт комплекси къурулуш бошай турдыла.

Андан тышында да, бюгонюккөде Элбрус район элдеринде эм Тырныауз шахары арбаларында сегиз-тогуз тренера жарадыргандыла. Башында сазылгын грантдан Элбрус бла Пашуга эли школ арбаларында жалган оюну бла футбол ойнауу майданла ишлерге блондонген эди. Ала да бюгонюккө хайырлангыча болгандыла.

Кенделенде физкультур уа саулукчючле комплекси къурулушун быйыл март айга бошарга умтулдула. Саулай да меканы уллугуу 711 квадрат метрге жетди. Мында администрация корпус, медицина кабинете, инвентар туруучу жерле эм баскетбол, волейбол, теннис, гитче футбол ойнаган жерле, дагыда спортуу башка

да регионна аралы ресурсу ара чыгыланды, энди алай аладан жалаанда отуз бирине табылганды иш. Жарысууга, алай вакансияланы халкыра биийк болмайды. Дагыда жашарга сатар берилгенди. Баны, жууучу заманда болуп ишге торючюлөргө да болуп, негденде алгарткы.

Бусгагытада саулыкчу адамлагыра оюну иш тапхан кыйынды, инвализдеге уа бютондө. КъМР-де ишчи жерлени котлараны юсонден законну толтурган предпритияла бек ардыла. Тинтүуледен сора юч предпритияла предписане жазылганды, онбешинде протокол жарашырылганды, оноочусу уа администрация штралда төлөгөндиде.

Сөзюс, халкыны иш бла жалчытуу шендо бек кыйын жумушлардан бирди. Аны тынгыны толтуруу ючюн, бу жыл жангы амалла бла хайырларыга умут барды.

«Кавказ оюна - 2011» деген фестивалда бизни республика грантка тиийли болганды. Ачарга районлада бла шахар окуучула онок спорт комплекси ишлерге келишкен эдиле. Ол проект бла байланы Кенделенде да спорт комплекси къурулуш бошай турдыла.

Андан тышында да, бюгонюккөде Элбрус район элдеринде эм Тырныауз шахары арбаларында сегиз-тогуз тренера жарадыргандыла. Башында сазылгын грантдан Элбрус бла Пашуга эли школ арбаларында жалган оюну бла футбол ойнауу майданла ишлерге блондонген эди. Ала да бюгонюккө хайырлангыча болгандыла.

Кенделенде физкультур уа саулукчючле комплекси къурулушун быйыл март айга бошарга умтулдула. Саулай да меканы уллугуу 711 квадрат метрге жетди. Мында администрация корпус, медицина кабинете, инвентар туруучу жерле эм баскетбол, волейбол, теннис, гитче футбол ойнаган жерле, дагыда спортуу башка

«Муратым - сынамымы ёсдюре, хар жерге да жетишимли болургъады»

Зурият, төреде болуучусу, спорт бла профессионал халда сабилкиден көрөшпө башлауучуду. Сен а бу дзюдогъа бир кесек керемек келгенсе...

Солургъа - Тбилисиге

Колхоз-совхозланы замангьнда молкленни таматарлары ишчилерине улуу эс бурганчыла. Саулукларына бакдырыгъа солу юлгөге жибергенде, алагъа деп башха шахарлагъа экскурсияла кырагъандыла.

Бу сурат алай бир кезиуде алынганды. Анга гьалла Акъ-Сууну адамларыдыла. 1988 жылда жайда, молкно жок ташыган машинасы бла Грузияны ара шахари Тбилисиге барып келген эдиле.

Суукълукъ эм бузлаган суу орунла

Къышда бузлаган сууладан этюуну къоркъуусузлугъуну юсюнден дайым айтылып турды. Болсада бу кезилде адамла къыйын болуплагъа шоешдиле.

Эсепле чыгарыу

Социде оюнлагъа хазырланган кезиуде жууаплылыкъ артыкъда сураллыкъды. Бу колледже Россияны МВД-сыны Нальчикде Управление сында болуп жыйылыуда 2013 жылда оператив-күүлукъ этиу ишине эсеплери чыгарылгъанды.

Билдирю

Москва шахарда сегизайлыкъ сабийге къараргъа няня (элли жылгъа дери тишр-рю) изленеди. Соррулары болганла бу телефон бла селешигиз: 8-928-722-49-88.

Баш редактор АТТАИАНЫ Жамат

РЕДАКТОРЛАГЪЯ: КЪОНАКЪЛАНЫ ХАСАН (баш редактору оубасарлары)	ТЕЛЕФОНЛА: Редактору иричманы - 42-63-01. Баш редактору оубасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаны секретарь - 42-66-85. Секретарь - 40-93-62. Корреспторла - 42-63-52.
БЕШПАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору оубасарлары)	РЕДАКЦИОНА БЕНОМЛЕРИ: Жамаут-политика бёном - 42-67-68, 42-24-02. Экономика бёном - 42-66-73. Культура бёном - 42-75-82. Социаллыкъ политика бёном - 40-59-18. Жангьилукъ эм спорт бёном - 40-39-93, 42-66-71. Письмаэм эм редакция бёном - 42-37-94. Тиражла бёном - 47-31-26. Сурат алауу - 42-68-72. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаны секретарь)	
ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамаут - политика бёномно таматасы)	

УМУТЛАНДЫРГАН СПОРТЧУЛАРЫБЫЗ

«Муратым - сынамымы ёсдюре, хар жерге да жетишимли болургъады»

Зурият, төреде болуучусу, спорт бла профессионал халда сабилкиден көрөшпө башлауучуду. Сен а бу дзюдогъа бир кесек керемек келгенсе... Биринчи спорт бла жети жылдымда көрөшпө башлагъаным, мени ол заманда спорт гимнастикадан секциягъа берген эдиле.

Аминат бла Зурият.

Биогонлюкде аны ючюн бир аз сокъуранган да этеме. Нек дегенде гимнастикада саналы «озаргъа» көрөтөдиле. Дзюдода уа ол бек керекди. Сөз ючюн, сени жьылтыргъа коршөген, санларын ол жаны бла корюле эсе, хорлатарыкъ тойлоус. Сора, саулукъгъа тойшоенде чып тошмеде аны магъалары бек улуу, жерге тийгенде да, алай бек ачытырыкъ тойлоуду.

АРМРЕСТИНГ Хорлаганлагъа - грамотала бла ахчала

Исламь элде школчулары аралдында Бахсан районну ОРВД-ны капитаны Альберт Шибзухоуну атына жоралп армрестингден төртюнчю степенге тюрни бардырылгъанды.

Исламь элде школчулары аралдында Бахсан районну ОРВД-ны капитаны Альберт Шибзухоуну атына жоралп армрестингден төртюнчю степенге тюрни бардырылгъанды. Орушюени жашы атасы «Ююнге мамылыкъ» деген жамаут организации председатели Сафудин Шибзухов кырагъанды.

ВОЛЕБОЛ Тизгинлик бла таукеллик

Кёп болмай Исламь элде 10-11-чи классланы араларында Къабарты-Малкъарны волейбол жыйынчылыгы комитет-сыны санында ойнап турган деген жыры макъамы бла Къабарты-Малкъарда терроризмге къажу опера шираланы кинохроника кадрларын көргөзгендиде.

Редакция авторла бла къырат жюрюгөйсин. Къыз жамаулагъа рецензия этимизди эм ала артык кырагъарымыздыла. Гастеде басмагъанын материалла айтхылаан оюмла редакцияны оюму бла келишимге болукчула. Алада айтхылаан хар зат ючюн Россия Федерацияны басмагъанын материалла тийшиликде материалла авторлары кесери жууаплыла.	Гастети басмагъа КъМР-ни Адамлы информация органы, жамаут эмла ич оргнизация жаны бла министрствонун компьютер службагъа кызыр этенди.	Номерге графикте кёре 19.00 сагьатда къол салынды. 20.00 сагьатда къол салынды.
Редакция автордан 400 габет тизгинден (машилка бла жалган 5-6 бет) кеню аламызды.	Габет «Тетраграф» ООУ-ну типографиясында басмагъанды. Нальчик шахар, Ленин агьат проспект, 33	ГАЗЕТИНОМНИ ЧЫГАРГЪАНЫЛА: Саракулланы Асият - даржуалы редактор; Кетечидиланы Зуфияда - жууалы секретарь оубасары; Акушунланы Феруза (1,2-чи бетте) - Бишкеканы Жаннета (3,4-чи бетте) - корректор.
Гастеде басмагъанын материалла айтхылаан оюмла редакцияны оюму бла келишимге болукчула. Алада айтхылаан хар зат ючюн Россия Федерацияны басмагъанын материалла тийшиликде материалла авторлары кесери жууаплыла.	Гастети келерине таллашуу ючюн КМР-ни поства прессы федералын Управление жууаплыла. Телефонла: 76-91-28, 76-91-10	Тиража 2760 экз. Заказ № 125
Редакция автордан 400 габет тизгинден (машилка бла жалган 5-6 бет) кеню аламызды.	Гастети рознигъа салгы ючюн КМР-ни «Росстел» акционер общество жууаплыла. Телефон: 42-69-34	360000, Нальчик, шахар, Ленин агьат проспект, 5. Электрон почта: elbor_20@mail.ru
Гастеде басмагъанын материалла айтхылаан оюмла редакцияны оюму бла келишимге болукчула. Алада айтхылаан хар зат ючюн Россия Федерацияны басмагъанын материалла тийшиликде материалла авторлары кесери жууаплыла.	Гастети рознигъа салгы ючюн КМР-ни «Росстел» акционер общество жууаплыла. Телефон: 42-69-34	